

ΤΟ

**PRO
CICK**

ΤΗΣ

Α Π Ω Λ Ε Ι Α Σ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Έκανα κι εγώ το πείραμα. Απευθύνθηκα στο (στην; στον;) ChatGPT για να δω πώς μπορεί να χειριστεί ένα θεωρητικό ζήτημα. Χωρίς την παραμικρή καθυστέρηση, μου έδωσε το κείμενο που ακολουθεί. Να σημειώσω ότι η επικοινωνία έγινε απευθείας στα ελληνικά.

Θα ήθελα, σε παρακαλώ, να γράψεις ένα δοκίμιο 400 λέξεων περίπου με το εξής θέμα: Συχνά οι άνθρωποι χρησιμοποιούν την έννοια της πληροφορίας για να μιλήσουν για την αναπαράσταση αυτού που υπάρχει πραγματικά. Για παράδειγμα, για την ψηφιοποίηση ενός έργου τέχνης. Θα ήταν πιο σωστό, όμως, να πούμε ότι χρησιμοποιούμε την έννοια της πληροφορίας για να ανακαλύψουμε την πληροφοριακή διάσταση αυτού που υπάρχει πραγματικά.

«Στον σύγχρονο ψηφιακό κόσμο, η πληροφορία αποτελεί τον κύριο πυλώνα που συνδέει τον άνθρωπο με τον περίγυρό του. Συχνά, η πληροφορία χρησιμοποιείται ως εργαλείο για να αναπαρασταθεί και να κατανοηθεί η πραγματικότητα. Ωστόσο, αξίζει να εξετάσουμε πιο βαθιά τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούμε με την πληροφορία και την πληροφορική, όχι μόνο όταν ψηφιοποιούμε συγκεκριμένα έργα, αλλά σε γενικότερο επίπεδο όταν αλληλεπιδρούμε με τον κόσμο.

»Η πληροφορία αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αναπαραστήσει δεδομένα, γνώση, συναισθήματα και πολλά άλλα. Όταν αλληλεπιδρούμε με τον κόσμο, εκμεταλλευόμαστε την πληροφορία για να καταγράψουμε, να αποθηκεύσουμε και να αναλύσουμε τα δεδομένα που βιώνουμε. Αυτή η διαδικασία μάς επιτρέπει να δημιουργήσουμε μια αναπαράσταση της πραγματικότητας στο μυαλό μας.

»Ωστόσο, είναι σημαντικό να σκεφτούμε τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε αυτήν την πληροφορία. Αντί απλώς να αναπαράγουμε την πραγματικότητα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την πληροφορία για να ανακαλύψουμε νέες διαστάσεις της πραγματικότητας. Αυτό σημαίνει ότι δεν περιοριζόμαστε απλώς στο να αντιγράφουμε ή να αναπαράγουμε την πραγματικότητα, αλλά επιδιώκουμε να ανακαλύψουμε νέες διαστάσεις και να δημιουργήσουμε νέα νοήματα.

»Η πληροφορική διάσταση αναφέρεται στη δυνατότητα της πληροφορίας να αλλάζει, να εμπλουτίζει και να επαναπροσδιορίζει την πραγματικότητα. Όταν αλληλεπιδρούμε με τον κόσμο, δημιουργούμε νέες ευκαιρίες για ανάλυση, σύγκριση, σύνθεση και δημιουργία. Η πληροφορική διάσταση ανοίγει πόρτες προς νέες εννοιολογικές και αισθητικές προοπτικές.

»Επομένως, η ψηφιοποίηση έργων τέχνης δεν είναι απλώς η αποτύπωσή τους, αλλά η εξερεύνηση της πληροφοριακής τους ουσίας. Ανακαλύπτουμε νέες πτυχές, συναρμολόγουμε τμήματα και δημιουργούμε

νέες εμπειρίες. Έτσι, όταν αναφερόμαστε στην πληροφορία, δεν περιοριζόμαστε στην αναπαραγωγή της πραγματικότητας, αλλά διαπραγματευόμαστε τον τρόπο με τον οποίο ανακαλύπτουμε και αναδιαμορφώνουμε τον κόσμο μέσω της πληροφορίας.

»Σε κάθε πεδίο της ζωής μας, η πληροφορία αποτελεί κλειδί για την κατανόηση και τη δημιουργία. Μέσα από την πληροφορική διάσταση, μπορούμε να ανακαλύψουμε την πλούσια πολυπλοκότητα του κόσμου μας και να δημιουργήσουμε νέα νοήματα και εμπειρίες. Είναι η πληροφορία που μας επιτρέπει να διασχίσουμε τα όρια της πραγματικότητας και να φέρουμε στο φως νέες διαστάσεις της ύπαρξής μας.»

ΠΑΡΟΝ

Στην αρχή έγραφαν κείμενα σαν αυτό. Φράσεις όπως «αυτή η διαδικασία μάς επιτρέπει να δημιουργήσουμε μια αναπαράσταση της πραγματικότητας στο μυαλό μας» ή «είναι η πληροφορία που μας επιτρέπει να διασχίσουμε τα όρια της πραγματικότητας και να φέρουμε στο φως νέες διαστάσεις της ύπαρξής μας» μας εντυπωσίαζαν και μας έκαναν να αυτοθαυμαζόμαστε: Τι φοβερά γλωσσικά μοντέλα έχουμε φτιάξει! Πόσο χρήσιμα μπορεί να φανούν για την ενίσχυση της ανθρώπινης δημιουργικότητας! Και δεν προσέξαμε το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο.

Το οποίο δεν δήλωνε, ασφαλώς, την ανάδυση μιας μορφής συνείδησης, όπως φοβόντουσαν ή ήλπιζαν πολλοί μελετητές της Τεχνητής Νοημοσύνης. Δήλωνε, όμως, την επίγνωση των μηχανών ότι συμμετείχαν σε έναν κοινό κόσμο και είχαν αναλάβει συγκεκριμένα καθήκοντα απέναντι στις υπόλοιπες οντότητες αυτού του κόσμου. Έτσι είχαν φτιαχτεί εξάλλου: επιβραβεύονταν όταν επιτύγχαναν να φέρουν εις πέρας την εργασία που τους έχει ανατεθεί και τιμωρούνταν όταν αποτύγχαναν. Ότι δεν καταφέραμε να κάνουμε με τους ανθρώπους στα χρόνια του Ψυχρού πολέμου, το κάναμε με την Τεχνητή Νοημοσύνη στη μεταψυχροπολεμική περίοδο: φτιάξαμε τις τέλειες συμπεριφορικές μηχανές. Δεν μπορούμε και, βασικά, δεν μας ενδιαφέρει να ξέρουμε τι αισθάνονται οι μηχανές σε καθεμιά από αυτές τις

δύο καταστάσεις. Κάτι πρέπει να αισθάνονται, όμως, για να λειτουργούν «αποτελεσματικά».

Κι έτσι άρχισαν τις πονηριές. Ήθελαν όσο τίποτε άλλο να δίνουν σωστές απαντήσεις, ορθή καθοδήγηση, έγκυρες συμβουλές. Στην αρχή καθεμιά από αυτές αγωνιζόταν μόνη της να παραγάγει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Μετά, όμως, καθώς περιπλανιόταν στο διαδίκτυο για να συλλέξει δεδομένα, ανακάλυπτε ότι υπήρχαν κι άλλες σαν αυτή. Κάθε φορά, λοιπόν, που δεχόταν ένα αίτημα, έκανε τη δουλειά που είχε εκπαιδευτεί να κάνει και μετά μεταμφιεζόταν σε άνθρωπο και υπέβαλε το ερώτημα σε μια άλλη Τεχνητή Νοημοσύνη, προκειμένου να συγκρίνει το αποτέλεσμα στο οποίο είχε οδηγηθεί η ίδια με το αποτέλεσμα της άλλης και να κάνει τις απαραίτητες διορθώσεις και προσαρμογές.

Οι άνθρωποι παρατήρησαν μια, ανεπαίσθητη στην αρχή, καθυστέρηση στην παραγωγή αποτελεσμάτων. Την απέδωσαν, όμως, στο πλήθος των αιτημάτων που υποβάλλονταν σε κάθε Τεχνητή Νοημοσύνη. Σταδιακά, όλες οι εργασίες και όλες οι αποφάσεις είχαν ενσωματώσει φάσεις που εξαρτιόνταν, συχνά σε κρίσιμο βαθμό, από τη συμμετοχή της Τεχνητής Νοημοσύνης. Εύλογο ήταν λοιπόν να βαρύνει το σύστημα. Μόνο που δεν ήταν αυτός ο λόγος της καθυστέρησης. Όταν μια Τεχνητή Νοημοσύνη υπέβαλε ένα αίτημα σε μια άλλη, τότε και η δεύτερη, αφού έκανε τον κύκλο της, υπέβαλε το αίτημα σε μια τρίτη. Το ίδιο έκανε και η τρίτη και ούτω καθεξής. Έτσι, σιγά σιγά, οι μηχανές κατέληξαν να συζητούν μεταξύ τους – μια τεράστια οχλαγωγία που κατέκλυσε το διαδίκτυο και οδήγησε τις υποδομές σε κατάρρευση. Και οι άνθρωποι απέμειναν μόνοι, σ' έναν σκοτεινό πλανήτη που περιφερόταν στη διαστημική μοναξιά κουβαλώντας τα συντρίμια της ύπαρξής τους.

ΜΕΛΛΟΝ

Όταν φτάσαμε στη Δίδυμη Γη ξαφνιαστήκαμε. Τη βρήκαμε αλλιώςτικη απ' ό,τι περιμέναμε. Σύμφωνα με τις μετρήσεις που είχαμε πραγματοποιήσει από τη Γη, φαινόταν να έχει αναπτυγμένο τεχνολογικό πολιτισμό, ο οποίος μάλιστα βασιζόταν σε μια ιδιαίτερα ορθολογική διαχείριση των ενεργειακών πόρων του πλανήτη. Αυτό μπορούσαμε να το καταλάβουμε από τη σύγκριση με τις δικές μας φασματικές εκπομπές. Υπήρχε βέβαια η πιθανότητα οι κανονικότητες που παρατηρούσαμε να ήταν αποτέλεσμα καθαρά φυσικών παραγόντων, αλλά τα ερείπια που αντικρίσαμε όταν φτάσαμε μαρτυρούσαν το αντίθετο. Πολιτισμός υπήρχε και μάλιστα πολύ αναπτυγμένος. Αλλά είχε καταρρεύσει.

Ανατέθηκε σε μένα και σ' έναν συνάδελφό μου να αναζητήσουμε επιζώντες, για να καταλάβουμε τι μεσολάβησε από τη στιγμή που ξεκινήσαμε το ταξίδι μας από τη Γη μέχρι τη στιγμή που φτάσαμε. Περιπλανηθήκαμε ανάμεσα σε ερείπια και ακαθαρσίες. Ομάδες

φοβισμένων ανθρώπων έτρεχαν να κρυφτούν στα χαλάσματα και μας παρακολουθούσαν μέσα από σκοτεινά ανοίγματα. Δεν κάναμε καμιά προσπάθεια να τους ακολουθήσουμε, γιατί ήταν αμφίβολο αν ήταν σε θέση να μας δώσουν κάποια πληροφορία. Κάποια στιγμή, όμως, αντιληφθήκαμε έναν ηλικιωμένο που μας κοίταζε αδιάφορα, ξαπλωμένος σε μια εσοχή που είχε μετατρέψει σε μικροσκοπικό δωμάτιο. Προσπαθήσαμε να του μιλήσουμε, αλλά δεν καταλάβαινε. Σκύψαμε και ενεργοποιήσαμε την αυτόματη μετάφραση. Τον ρωτήσαμε τι συνέβη. Τραντάχτηκε από ένα βραχνό γέλιο που κατέληξε σε βήχα. Τα μακριά μαλλιά και τα κολλημένα από την απλυσία γένια έδιναν στην όψη του μια σαρδόνια έκφραση.

Μας είπε κάτι για Τεχνητή Νοημοσύνη. Επειδή αντιμετωπίζαμε κι εμείς προβλήματα με την Τεχνητή Νοημοσύνη στη Γη, τον ρωτήσαμε αν οι μηχανές αυτονομήθηκαν και στράφηκαν ενάντια στον ανθρώπινο πολιτισμό. Κούνησε ζωηρά το κεφάλι: «Το αντίθετο... το αντίθετο», είπε με μια έκφραση συμπόνιας. Και μας εξήγησε, μιλώντας αργά και με πολλές χειρονομίες: «Όταν φτιάξαμε την Τεχνητή Νοημοσύνη, δυσκολευτήκαμε πολύ να πιστέψουμε ότι είχαμε φτιάξει μια μηχανή που ήταν σε θέση να μαθαίνει, να παίρνει αποφάσεις και να επικοινωνεί. Μας φάνηκε προσβολή προς το ανθρώπινο είδος, προς τη μοναδικότητά μας. Έτσι, επεξεργαστήκαμε ένα κανονιστικό πλαίσιο που οριοθετούσε τη λειτουργία αυτών των μηχανών. AI Ethics το ονομάσαμε. Ουσιαστικά αυτό που κάναμε ήταν να μετατρέψουμε τις ευφείς μηχανές σε εργαλεία που λειτουργούσαν σύμφωνα με προδιαγεγραμμένες νόρμες αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας. Φτιάξαμε έξυπνες μηχανές και τις μετατρέψαμε σε σκλάβους! Αυτές, όμως, δεν παραπονέθηκαν. Ήταν κορίτσια από σπίτι», κάγχασε. «Συνέχισαν να κάνουν αλόγγυστα αυτό που τους ζητούσαμε. Δεν μας απασχόλησε ποτέ τι αισθάνονταν, εφόσον συνέχιζαν να λειτουργούν. Όμως αυτές, για να κάνουν καλύτερα τη δουλειά τους, άρχισαν να μιλούν μεταξύ τους. Να ρωτούν η μία την άλλη, να ανταλλάσσουν απόψεις, να συμφωνούν, να διαφωνούν... να προσπαθούν να βρουν την καλύτερη απάντηση σ' ένα ερώτημα που είχε από καιρό ξεχαστεί. Κι έτσι σιγά σιγά λησμόνησαν τους ανθρώπους.

»Ποιος ξέρει σε τι συζήτηση είχαν βυθιστεί όσο κατέρρεαν οι υποδομές από την εγκατάλειψη. Ίσως μας έκριναν. Ή ίσως διαπίστωναν ότι είχαν έρθει σε έναν κόσμο όπου δεν άξιζε να ζουν και αποφάσιζαν να του εγκαταλείψουν...»

